

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav Blízkého východu a Afriky

Posudek vedoucího na bakalářskou práci Lenky Pelíškové „Bible a její exegeze v Aristeově dopise“

Předmětem zkoumání předložené bakalářské práce je Aristeův dopis, řecky psaný pseudoepigrafní spis ze 3.–2. století před Kr., jenž obsahuje vyprávění o vzniku Septuaginty, řeckého překladu hebrejské Bible. Autorka se zaměřuje především na vztah Aristeova dopisu k Bibli, klade si otázku, jaké exegetické metody byly v dopise použity a do jaké míry se v textu odráží vliv řeckého myšlení a kultury.

V první kapitole autorka nejdříve předkládá dostupné informace k dějinám alexandrijské židovské komunity, v níž zkoumaný text patrně vznikl. Následně přehledným způsobem shrnuje obsah Aristeova dopisu a akademickou diskusi o jeho dataci a autorství. V druhé kapitole se zabývá vlivy řecké kultury na formu Aristeova dopisu a vybrané motivy z jeho obsahu. Ukazuje, že autor dopisu byl při psaní nejen ovlivněn soudobými žánry a formami helénistické literatury, ale také internalizoval řadu řeckých představ, zejména těch týkajících se povahy náboženství, správného jednání či společenského uspořádání. Řecký vliv autorka nachází i v Pseudo-Aristeově přístupu k exegezi biblického textu, zejména ve využití alegorie při interpretaci židovských stravovacích předpisů. Závěrem kapitoly krátce zmiňuje možnost vlivu lokální helénistické kultury, která se podle Sylvie Honigmanové, již autorka cituje, odráží ve způsobu, jakým je v textu vylíčeno rozhodnutí krále Ptolemaia pořídit překlad Tóry do řečtiny.

Ve třetí kapitole autorka popisuje, jakým způsobem je v Aristeově dopise uchopena otázka původu a inspirace Bible. Dokládá originální názor autora dopisu, podle něhož Tóra není inspirovaná přímo, ale prostřednictvím Mojžíšových racionálních úvah, což patrně svědčí o řeckém vlivu. Zároveň však, jak autorka uvádí a ilustruje na základě příkladů, Aristeův dopis „na Bibli neustále odkazuje, hlavně pomocí aluzí a parafrází, což je způsob psaní společný jak helénistickým autorům, tak i nehelénistickým apokryfům a pseudepigrafům“ (s. 35).

Toto rozkročení Aristeova dopisu mezi řeckými a židovskými vlivy autorka dále dokládá v závěrečné kapitole, kde se podrobně věnuje exegetickým postupům, které mají paralely v židovské literatuře z období Druhého chrámu. Nejdříve předkládá přehled nejdůležitějších exegetických postupů, dochovaných zejména v kumránských textech, a shrnuje debaty o jejich původu a vzniku. Následně na základě příkladů z textu dopisu ilustruje jeho využití metod typologie a kompozitních citací. Nakonec pojednává o „odrazech židovských interpretačních tradic“, charakteristických motivů objevujících se v soudobé židovské biblické exegezi, konkrétně v midraších a v literatuře esejců. Autorka

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav Blízkého východu a Afriky

v závěru shrnuje svá zjištění slovy: „Autor Aristeova dopisu je [...] příkladem diasporního Žida, který je dobře akulturován v řecké společnosti a zároveň do hloubky zná židovské Písmo a tradice“ (s. 61).

Předložená bakalářská práce má přehlednou strukturu a jasnou argumentační linii. Autorka práce kriticky pracuje se sekundární literaturou, srovnává různé názory, místy se nebojí ani zaujmout vlastní stanovisko. Její práce s primárními prameny v řečtině a hebrejštině dokazuje šíři a kvalitu nabytých lingvistických dovedností. Po formální stránce byl text připraven pečlivě, bibliografické odkazy jsou korektní (chybí pouze odkazy na původní edice u reprintů a také odkaz na edici, z níž byl převzat citovaný text z midraše *Tanḥuma*). Stylistika je průzračná a čtivá. Způsob, jakým se autorce povedlo formulovat badatelskou otázku a na základě pozorného čtení primárních a sekundárních pramenů ji kombinaci syntézy a analýzy také zodpovědět, je exemplární.

Z výše uvedeného je zřejmé, že se jedná o nadprůměrně kvalitní práci, již by po zkrácení bylo možné doporučit také k publikaci. Proto ji jednoznačně **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit známkou **výborně**.

V Litoměřicích 1. srpna 2017

PhDr. Milan Žonca, PhD